

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО СИСТЕМУ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО
ПЛАГІАТУ В ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Розглянуто та затверджено на засіданні
Вченої ради Державного університету
телекомунікацій

Протокол № 10 від 31.05 2021 р.

Київ – 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагіату у Державному університеті телекомунікацій (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу», Закону України «Про авторське право і суміжні права», Закону України «Про доступ до публічної інформації», Цивільного кодексу України, чинних стандартів вищої освіти та інших нормативно-правових актів, Статуту Державного університету телекомунікацій, Положення про організацію освітнього процесу у Державному університеті телекомунікацій, Інструкції що до перевірки на академічний плагіат наукових робіт, Положенню про систему внутрішнього забезпечення якості освіти Державного університету телекомунікацій, Кодексу академічної доброчинності Державного університету телекомунікацій.

1.2. Мета Положення:

- врегулювання процедури виявлення та запобігання плагіату в академічних текстах за авторства працівників і здобувачів вищої освіти Державного університету телекомунікацій (далі Університет);

- Сприяння дотриманню вимог наукової етики і поваги до інтелектуальних надбань, активізації самостійності й індивідуальності під час створення авторського академічного тексту та усвідомлення відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

1.3. Положення є складовою системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти Університету, освітньої і наукової діяльності Університету в цілому.

1.4. Терміни та визначення:

У даному Положенні використовуються терміни у таких значеннях:

- автор – фізична особа, творчою працею якої створено твір;
- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як

результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- академічний текст – авторський твір наукового, науково-технічного та навчального характеру у формі дисертації, атестаційної роботи, наукового видання, наукової статті, звіту у сфері наукової і науково-технічної діяльності, депонованої наукової роботи, підручника, навчального посібника, інших науково- та навчально-методичних праць;
- звіт подібності – документ, що містить інформацію про текстові запозичення, знайдені в аналізованому документі/творі/роботі, та джерела таких запозичень, який генерується автоматично системою виявлення збігів/ідентичності/схожості на основі порівняння авторського тексту із базами внутрішньої бібліотеки системи, базою академічних текстів Університету, відкритими інтернет-джерелами;
- плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору;
- система виявлення збігів/ідентичності/схожості – це програмно-апаратний комплекс для порівняльного аналізу текстових документів на предмет наявності збігів/ідентичності/схожості порівняно із текстами, що розміщені в інтернеті, репозитаріях, базах даних та ін.
- твір – інформація, як результат наукової чи навчально-методичної діяльності конкретної особи (чи у співавторстві), представлена на паперових носіях або в електронному вигляді у мережі Інтернет чи оприлюднена на офіційних веб-сайтах Університету (монографія, посібник, навчальне видання, стаття, препринт, автореферат, рукопис дисертації, атестаційна робота, тощо);
- цитата – порівняно короткий уривок з опублікованого твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити

зрозумілішими свої твердження або для посилення на погляди іншого автора в автентичному формулюванні;

- унікальність твору (роботи, матеріалу) – співвідношення (у відсотках) матеріалу, що не має збігів з іншими публікаціями, до загального об'єму матеріалу.

1.5. Різновиди плагіату:

- видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї змістовних змін, а також навмисні текстові спотворення – заміна символів в тексті (кириличні символи на латинські і навпаки тощо) з метою укриття запозичення;
- дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до набору речень) без належного оформлення цитування;
- внесення незначних правок у скопійований матеріал (перепразування речень, зміна порядку слів у них тощо) та без належного оформлення цитування;
- компіляція – створення значного масиву тексту без поглибленого вивчення проблеми шляхом копіювання тексту із низки джерел без внесення в нього правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;
- представлення скомпонованих власних і запозичених аргументів без належного цитування;
- парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту; сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет);
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

2. СИСТЕМА ЗАПОБІГАННЯ І ВИЯВЛЕННЯ ПЛАГІАТУ ТА ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТІ

2.1. Система запобігання і виявлення плагіату та дотримання принципів академічної доброчесності в Університеті має такі логічно пов'язані між собою складові:

* Нормативна база, яка на системному рівні описує механізми впровадження принципів академічної доброчесності в науковий та освітній процеси, заходи із забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності, процедури попередження та боротьби з порушеннями принципів академічної доброчесності.

До основних елементів нормативної бази, у тому числі, відносяться базові нормативні документи:

- Кодекс академічної доброчесності Державного університету телекомунікацій;

- інші нормативні документи щодо здійснення відповідних видів освітньої та освітньо-наукової діяльності Університету, в яких у тому числі відображаються питання академічної доброчесності.

* Структурні підрозділи та уповноважені комісії, які забезпечують популяризацію принципів академічної доброчесності, їх впровадження в освітньо-наукову діяльність Університету, а також виконують наглядову та контролюючу функцію, зокрема:

- Група сприяння академічної доброчесності (до складу якої входять проектна група, визначена наказом ректора, група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідальні за започаткування освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти);

- Комісія з академічної доброчесності;

- Навчально-методичний центр;

- Відділ внутрішнього контролю;

- Відділ моніторингу якості освіти, ліцензування та акредитації;

- Бібліотека.

* Інформаційна база, за допомогою якої здійснюється популяризація принципів академічної доброчесності та підвищення рівня обізнаності всіх учасників освітньої та освітньо-наукової діяльності в Університеті у питаннях академічної доброчесності та основними складовими якої є:

сайт (рубрика сайту) «Академічна доброчесність» та «Повідомлення про недоброчесність»;

інформаційні та методичні матеріали, присвячені інформаційній грамотності та попередженню плагіату, які створені спільно з представниками компаній-розробників програм перевірки робіт на унікальність;

проведення заходів інформаційно-просвітницького характеру зі здобувачами вищої освіти, інформаційні матеріали щодо корпоративної культури на робочому місці та переваг чесного навчання, які створені спільно з представниками роботодавців;

матеріали, присвячені популяризації принципів академічної доброчесності серед осіб, що здобувають вищу освіту (банери, інфографіка, роздаткові матеріали тощо);

семінари для науково-педагогічних працівників з питань підвищення обізнаності щодо запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових текстах.

*Інструменти впровадження принципів академічної доброчесності у освітню і наукову діяльність Університету, які несуть просвітницьку функцію та за допомогою яких стає можливим попередження випадків порушення принципів академічної доброчесності, у тому числі:

інформаційно-консультативне супроводження науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Університету щодо принципів академічної доброчесності;

проведення комунікативних заходів за тематикою академічної доброчесності та основ інформаційної грамотності;

лекції основних стейкхолдерів вищої освіти (відомих випускників, роботодавців, експертів тощо) з тематики переваг чесного навчання та

реалізації наукових досліджень, цикли тренінгів для всіх учасників освітнього і наукового процесів в рамках всеукраїнських та міжнародних проектів з академічної доброчесності, грантових програм тощо.

*Інструменти контролю додержання академічної доброчесності у освітній і науковій діяльності закладу вищої освіти, які, зокрема, передбачають:

здійснення анкетування учасників наукового та освітнього процесів на предмет порушень академічної доброчесності;

обов'язкову перевірку наукових, кваліфікаційних та навчальних робіт на наявність ознак академічного плагіату відповідно до створеної нормативної бази.

3 ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПЛАГІАТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

3.1. Попередження плагіату (компіляції) у освітньому процесі здійснюється шляхом:

- формування, видання та розповсюдження методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані у письмових роботах матеріали;

- запровадження занять на першому році навчання бакалаврату з академічного письма та магістерських програм курсу лекцій з основ дослідницької роботи;

- формування завдань для написання модульних контрольних робіт та курсових робіт з використанням творчих завдань, що сприяють розвитку самостійного підходу студента до їх виконання;

- ознайомлення студентів із цим Положенням через офіційний Web-сайт Університету.

3.2. Попередження плагіату у наукових дослідженнях.

3.3 Ознайомлення в обов'язковому порядку із цим Положенням наукових керівників і консультантів молодих науковців на усіх етапах виконання наукових робіт, а також контролювання та попередження фактів академічного плагіату.

3.4. Здобувачі вищої освіти усіх форм навчання беруть на себе відповідальність щодо коректної роботи із джерелами інформації; за дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; за порушення загально прийнятих правил цитування шляхом прийняття правил цитування та наукової етики, представлених в цьому Положенні.

Для профілактики плагіату та стимулювання здобувачів вищої освіти Університету до самостійного виконання кваліфікаційних (дипломних) робіт (проектів) здійснюються наступні заходи:

- захист кваліфікаційних (дипломних) робіт здійснюється в ЕК публічно;
- електронні версії кваліфікаційних (дипломних) робіт (проектів) здобувачів вищої освіти розміщуються в репозитарії університету;
- результати наукових досліджень, представлених у кваліфікаційних (магістерських) роботах, підлягають обговоренню на наукових конференціях та можуть бути представлені у вигляді тез / наукових статей у наукових виданнях;
- результати наукових досліджень, представлених у кваліфікаційних (дипломних) роботах (проектах), систематично заслуховуються на науково-методичних семінарах та засіданнях наукових студентських гуртків.

4. ВИЯВЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ

4.1. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у пункті 1.5. цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

а) у тексті іншого автора (інших авторів) наявний такий чи майже такий текстовий фрагмент обсягом більше одного речення, як в аналізованому тексті (за винятком стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноживаними);

б) цей текст іншого автора (інших авторів) було створено раніше, ніж аналізований текст (або інший текст автора аналізованої роботи, де наявне таке саме речення чи група речень);

в) автор аналізованого тексту не посилається на текст іншого автора (інших авторів), або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині своєї роботи) так, що незрозуміло, якого саме речення (якої саме групи речень) аналізованої роботи стосується посилання;

г) в аналізованому тексті міститься відтворення (повністю або частково) тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ: - обсягом до абзацу без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту, або - обсягом більше абзацу без бібліографічного та/або текстуального посилання на автора (авторів) відтвореного тексту щонайменше один раз у кожному абзаці (крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків);

д) відтворюваний текст іншого автора (інших авторів) було створено раніше, ніж аналізована робота (або інший ідентичний за змістом текст автора аналізованої роботи);

е) в аналізованому тексті наведено п'ять або більше цитат з джерел саме в такому або майже в такому обсязі, як вони наведені в іншому джерелі, без вказування на це інше джерело як джерело, з якого запозичені відповідні цитати;

ж) це інше джерело було створено раніше, ніж аналізований текст (або інший текст автора аналізованої роботи, де наведено такі самі цитати);

з) автор не посилається на це інше джерело, або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання незрозуміло, що саме з цього джерела насправді взяті використані автором цитати з третіх джерел. За відсутності інших відомостей, раніше створеним тут і далі слід вважати раніше оприлюднений чи переданий для публікації текст. Тексти, передані на постійне зберігання до архівних установ, прирівнюються до оприлюднених;

и) в іншому джерелі оприлюднена та сама науково-технічна інформація (крім загальновідомої), яка наведена в аналізованому тексті;

к) це інше джерело було створено раніше, ніж аналізований текст (або інший текст автора роботи, де наявна та сама науково-технічна інформація);

л) автор не посилається на це інше джерело, або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання незрозуміло, яку саме науково-технічну інформацію, використану в тексті (крім загальновідомої), автор бере з цього джерела.

5. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ З ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ АТЕСТАЦІЙНИХ РОБІТ НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ «БАКАЛАВРА» АБО «МАГІСТРА»

5.1. Текст остаточного варіанту кваліфікаційної роботи (далі у розділі 5 – роботи), разом із заявою (Додаток 1), подається здобувачем вищої освіти науковому керівнику/ керівнику в електронному вигляді.

5.2. Відповідальна особа завантажує роботу до Системи та здійснює процес перевірки роботи у Системі, яка генерує звіт подібності, та надає доступ науковому керівнику до звіту подібності протягом трьох робочих днів після завантаження роботи до Системи.

5.3. Роздрукована частина звіту подібності, яка засвідчує відсоток збігів/ідентичності/схожості, завірена підписом відповідальної особи за перевірку робіт на плагіат, додається до роботи.

5.4. Керівник здійснює експертну оцінку роботи з урахуванням звіту подібності, робить висновок про оригінальність роботи і включає його у відгук. Повну копію звіту подібності здобувач вищої освіти може отримати на кафедрі за письмовим запитом.

5.5. Допуск до захисту проводиться з врахуванням експертної оцінки керівника результатів щодо наявності плагіату в роботі.

5.6. Якщо робота допускається до захисту, то здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним.

5.7. У випадку незгоди з висновком про оригінальність роботи автор має право подати апеляцію, яка буде розглянута у встановленому порядку Комісією з питань етики та академічної чесності.

6. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ З ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБІТ НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ «ДОКТОР ФЛОСОФІЇ» АБО «ДОКТОРА НАУК»

6.1. Остаточний варіант дисертації (далі в розділі 6 – робота) разом із заявою щодо самостійності виконання роботи та ідентичності друкованої та електронної версії роботи подається до спеціалізованої вченої ради через відділ Ученого секретаря у друкованому та електронному вигляді. Перевірка на ідентичність друкованої та електронної версії дисертації покладається на спеціалізовану вчену раду та відділ Ученого секретаря.

6.2. Відповідальна особа завантажує електронний варіант роботи до Системи для здійснення перевірки, яка генерує звіт подібності.

6.3. Звіт подібності розглядається на засіданні комісії спеціалізованої вченої ради, яка розглядає, дисертацію та вповноважена приймати рішення, щодо допуску її до захисту. Питання розгляду звіту подібності та рішення за його результатами має бути зазначено у висновку комісії окремим пунктом.

6.4. Якщо робота приймається до захисту, то процес здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним.

6.5. У випадку виявлення у творі запозичень без належного оформлення посилань чи інших технічних недоліків в розділах, які не описують безпосередньо авторське дослідження, або якщо кількість цитат перевищує обсяг, виправданий поставленою метою роботи, робота повертається автору на доопрацювання з можливістю повторного подання на розгляд комісії. Причини повернення роботи мають бути зазначені у висновку комісії окремим пунктом.

6.6. Якщо робота містить навмисні текстові спотворення, передбачувані спроби укриття запозичень або інші прояви академічного плагіату, робота не приймається до захисту. Причини не прийняття роботи та характер відповідальності мають бути зазначені у висновку комісії окремим пунктом.

6.7. Автор має право подати апеляцію згідно з Порядком присудження наукових ступенів.

7. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ З ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ МОНОГРАФІЙ, ПІДРУЧНИКІВ ТА НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКІВ, ЯКІ МІСТЯТЬ АВТОРСЬКИЙ ТЕКСТ, СТВОРЕНИХ В УНІВЕРСИТЕТІ

7.1. Остаточний варіант монографії/підручника/навчального посібника, що створений в Університеті та претендує на отримання грифу Університету, має бути поданий автором твору до Навчально-методичного Центру (далі НМЦ) в електронному форматі за 10 днів до обговорення на засіданні кафедри.

7.2. Відповідальна особа від НМЦ за перевірку робіт на плагіат завантажує електронний варіант твору до Системи для здійснення перевірки та генерування звіту подібності.

7.3. Відповідальна особа від НМЦ за перевірку робіт на плагіат надає електронний звіт подібності завідувачу кафедрою протягом трьох робочих днів після отримання роботи для перевірки на плагіат від автора твору.

7.4. Відповідальна особа від НМЦ за перевірку робіт на плагіат, за потреби, надає завідувачу кафедрою права доступу до звіту подібності в Системі.

7.5. Звіт подібності обговорюється на засіданні кафедри, де розглядається, питання клопотання про присвоєння твору грифу університету. Питання розгляду звіту подібності та рішення за його результатами зазначається в протоколі засідання кафедри окремим пунктом.

7.6. Якщо кафедра приймає позитивне рішення щодо клопотання про присвоєння роботі грифу університету, то процес здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним. Результати перевірки тексту на плагіат оголошуються під час розгляду питання клопотання про присвоєння роботі грифу університету на Вченій раді.

7.7. У випадку виявлення у тексті запозичень без належного оформлення посилань або інших технічних недоліків, текст повертається автору на доопрацювання з можливістю повторного подання на розгляд кафедри. Причини повернення мають бути зазначені у протоколі засідання кафедри.

7.8. Якщо текст містить навмисні текстові спотворення, передбачувані спроби укриття запозичень або інші прояви академічного плагіату, авторові відмовляється у клопотанні про присвоєння роботі грифу університету. Причини відмови мають бути зазначені у протоколі засідання кафедри.

8. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

8.1. У разі виявлення плагіату у роботах працівників університету та здобувачів вищої освіти вони несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства.

9. Біль детальніше в **ІНСТРУКЦІЇ щодо перевірки на академічний плагіат наукових робіт, кваліфікаційних робіт, навчально-методичних матеріалів здобувачів вищої освіти, наукових та науково-педагогічних працівників Державного університету телекомунікацій з використанням технічних засобів.**

ДОДАТКИ

Додаток 1

Завідувачу кафедри _____
(назва кафедри)

_____ (Науковий ступень, звання, ПІБ)
студента _____ (ПІБ)
_____ (ІНІ, курс, група)

ЗАЯВА

З правилами Положення про систему запобігання плагіату в академічних текстах працівників та здобувачів вищої освіти Державного університету телекомунікацій від _____ року ознайомлений(а). Про використання Системи виявлення збігів/ідентичності/схожості в атестаційних роботах здобувачів вищої освіти оповіщений(а). Надаю свою згоду на обробку, збереження та оприлюднення Університетом моєї роботи в Електронному репозитарії Державного університету телекомунікацій.

Надаю Університету право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в Системі виявлення збігів/ідентичності/схожості та використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки Системою виявлення збігів/ідентичності/схожості та користувачами, які мають доступ до цієї Системи, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота виконана мною самостійно та надається для перевірки Університетом на плагіат. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

_____ Дата

_____ Підпис